Libreto – ideový zámer projektu

level

Názov projektu: ›LEVEL‹
Autori: Monika a Bohuš Kubinskí

Projekt ›LEVEL‹ reaguje na špecifickú tému medzinárodnej výstavy – pätnásteho bienále architektúry v Benátkach – ›Reporting from the Front‹ – formátom hybridnej ›site-specific‹, digitálnej a akustickej inštalácie, ktorá nadžánrovým spôsobom upriamuje pozornosť na niektoré dôležité východiská architektonického uvažovania i na jeho súčasné problémy. Živým spôsobom sa v ňom stretávajú umelecké vízie reagujúce na akútne svetové komplikácie, širší politický kontext hraníc ako deliacich ale aj spájajúcich línií – švíkov či rozhraní (zvýraznený najmä v posledných dvoch rokoch) a v neposlednom rade aj architektonická perspektíva spoločenských dopadov tvorby.

Inštalácia ›LEVEL‹ sa rozvíja na viacerých úrovniach – pracuje s intermediálnym prostredím v prieniku medzi inscenáciou ›site-specific‹ diela s využitím klasických architektonických či sochárskych prostriedkov a virtuálnym svetom rozšíreným vo forme ›augmented reality‹. Komplexne osnované dielo tak ponúka niekoľko vrstiev a možností čítania a následnej interpretácie. Zároveň narába s viacerými súčasnými umeleckými stratégiami, akými sú interaktivita, participácia, hĺbková kontextualita či kritický sociálno-politický manifest. V prostredí architektonického bienále ponúka odlišný pohľad na danú problematiku, pretože k nej pristupuje z pozície voľného výtvarného umenia (teda obracia svoj zmysel k pôvodným koreňom benátskeho bienále architektúry ako experimentálnej umeleckej platformy).

Ťažisko inštalácie tvorí deväť rozmerných betónových gúľ – škrupín v rozličných štádiách deštrukcie, ktoré sú nájdenými a zachránenými fragmentami autentického vojenského opevnenia z druhej svetovej vojny – takzvané ›kugelbunkre‹. Tieto objekty sú vo svojej pohnutej histórii svedkami dejinných udalostí zviazaných s témou hraníc a ich rozrušenia; zároveň v zhustenej podobe reprezentujú architektonickú tvorbu ako metaforické vyjadrenie vo forme archetypálnej ochrannej ›škrupiny‹. Mohutné ›kugelbungre‹ zo železobetónu, ktoré pripomínajú kokóny alebo vajcia, sú reprezentantom žánru obranných líniových stavieb a tiež utilitárnou mikroarchitektúrou. Projekt ›site specific‹ inštalácie ich prenáša do výstavného priestoru československého pavilónu v Benátkach a ďalej manipuluje rozvinutím do virtuálnej reality. Pomocou špeciálnej aplikácie ›augmented reality‹ sa priestor pavilónu zapĺňa ›éterickými kugelbungrami‹ – virtuálnymi kópiami, ktoré sa v transparentnej nehmotnosti vznášajú nad originálmi a vzájomne rotujú – doslova v ›planetárnych formáciách‹. Hmotná a nehmatateľná architektúra, kamenný svedok a pamäť jeho duše, fyzická prítomnosť a vizualizácia neviditeľného – to všetko sa v umeleckej jednote spája do sugestívneho zážitku tak, aby diváka podnietilo k zamysleniu nad zmyslom tém bienále.

Situáciu simulovanej hranice umocňuje ešte jeden výrazný prvok inštalácie – vysoká oceľová konštrukcia vztýčená uprostred kompozície železobetónových bunkrov, ktorá môže odkazovať na strážnu vežu. V konštrukčnej priamočiarosti – vo vzdušnej inžinierskej tektonike tvorí výtvarný kontrapunkt k hmotným textúram škrupín; ako funkčná vyhliadka zároveň umožňuje divákovi zmenu perspektívy – vnímanie celkového diela z nadhľadu a zapojenie celého objemu priestoru pavilónu do fyzického zážitku. Podobne ako bunkre, aj vežová konštrukcia má svoj virtuálny náprotivok v rozšírenej realite – zrkadlí sa ako ›prízrak na obzore‹ vnímaného priestoru pavilónu. Okrem originálu a virtuálnej kópie sa konštrukcia do tretice zjavuje aj na okrajoch samotných betónových škrupín: miniatúry oceľovej konštrukcie sú do nich vložené a tvoria podstavce pre malé hudobné strojčeky. Nabádajú diváka k tomu, aby svojim vlastným pričinením rozozvučal hlasy ›kugelbunkrov‹ a vypočul si ich ›Reporting from the Front‹.

Architektonizáciu priestoru pomocou neklasických (hraničných) prostriedkov dopĺňa experimentálna akustická intervencia. Prostredie pavilónu vypĺňa projekcia zvukového poľa – doslova ›zvuková socha‹ od zvukového dizajnéra Juraja Ďuriša z Experimentálneho štúdia EXS Bratislava, ktorá návštevníka pavilónu orientuje akustickým kontinuom, nabáda k rozšírenému vnímaniu architektonického priestoru a priebežne sprevádza akcentami zvukových detailov. Umelecký celok inštalácie zostavený mnohorakými prostriedkami intermédií sa stáva prítomným zážitkom pretkávaným zvukom, fyzickými artefaktmi či virtuálnym rozhraním.